

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Odbor za izobraževanje, znanost, šport in mladino

Konferenca o digitalni preobrazbi na področju izobraževanja

7. 12. 2021
14.00–17.00
Ljubljana

Videokonferenca

Informativno gradivo

**Novi izzivi na področju učinkovitega, trajnostnega in
enakopravnega digitalnega izobraževanja kot dela
ustvarjalnega, prožnega, sodobnega in vključujočega
izobraževanja in usposabljanja**

Ozadje

Zagotavljanje varnega in spodbudnega učnega okolja je eden ključnih ciljev vzgoje in izobraževanja, ki se tesno povezuje s ciljem doseganja visokih ravni znanja in spretnosti. Poleg tega je šola za učence in dijake tudi pomemben socializacijski prostor. Razmere v času pandemije covid-19 so nas zavezale k določenim razvojnim usmeritvam ter potrebnim ukrepom na področju vzgoje in izobraževanja. Okoliščine, v katerih so šole zaprle svoja vrata in vzpostavile izobraževanje na daljavo, so predstavljale velik izziv za vse vključene v vzgojno-izobraževalni proces. Ob tem je vzpostavitev izobraževanja na daljavo omogočila kontinuirano izvedbo izobraževalnega procesa, ki sicer v pandemičnih razmerah ne bi bil mogoč.

Aktualne strateške usmeritve in dokumenti

Vse naštetje spremembe so zahtevale odločna in usklajena prizadevanja na ravni EU v podporo sistemom izobraževanja in usposabljanja za obravnavo izzivov, ki so se med pandemijo covid-19 pokazali in povečali. Obenem pa je treba pripraviti dolgoročno vizijo za prihodnost evropskega digitalnega izobraževanja. Potreba po novem akcijskem načrtu je bila izražena v [političnih usmeritvah](#) predsednice Evropske komisije Ursule von der Leyen julija 2019.

Evropska komisija je tako leta 2020 objavila [Akcijski načrt za digitalno izobraževanje](#) (DEAP) za obdobje 2021–2027, ki ga je treba izvajati na vseh ravneh, in sicer evropski, nacionalni, regionalni. Akcijski načrt predlaga sklop pobud za visokokakovostno, vključujoče in dostopno digitalno izobraževanje v Evropi. Hkrati je poziv za uporabo znanja, pridobljenega v času krize covid-19, ki je na področju izobraževanja in usposabljanja temeljil na uporabi tehnologije bolj kot kadarkoli prej. Je tudi poziv k tesnejšemu sodelovanju med državami članicami na evropski ravni ter k sodelovanju z deležniki in med njimi, da bi sistemi izobraževanja in usposabljanja resnično ustrezali digitalni dobi. Akcijski načrt ima dve dolgoročni strateški prednostni nalogi: (1) spodbujati razvoj visokozmogljivega ekosistema digitalnega izobraževanja in (2) krepiti digitalne kompetence za digitalno preobrazbo, ki jih namerava zasledovati v obdobju sedmih let. Akcijski načrt prav tako razširja področje uporabe, v katerega se vključi tudi širše področje vseživljenjskega učenja, vključno z neformalnim učenjem. Prav tako prepoznava potrebo po celostnem razvoju področja, zagotavljanju podpornega okolja za vzgojno-izobraževalne ustanove, kjer sodelujejo vsi pomembni deležniki, in uporabi učne analitike na vseh ravneh izobraževanja, ki jo podpira umetna inteligenca. Akcijski načrt izpostavlja vlogo inkluzije in zagotavljanja pravičnega dostopa do izobraževanja za vse.

Prenovljen akcijski načrt za digitalno izobraževanje prispeva k prednostni nalogi Komisije [Evropa, pripravljena na digitalno dobo](#) in [Next Generation EU](#). Podpira tudi [mehanizem za okrevanje in odpornost](#), katerega cilj je ustvariti bolj zeleno, digitalno in odporno Evropsko unijo. Akcijski načrt za digitalno izobraževanje je ključni dejavnik za uresničevanje vizije o vzpostavitvi [evropskega izobraževalnega prostora](#) do leta 2025. Prispeva k doseganju ciljev [evropskega programa znanj in spretnosti](#), akcijskega načrta za [evropski steber socialnih pravic](#) in [Digitalnega kompasa do leta 2030: evropska pot v digitalno desetletje](#).

Evropska komisija je 9. marca 2021 predstavila vizijo in poti za digitalno preobrazbo Evrope do leta 2030. [Digitalni kompas za digitalno desetletje EU](#) temelji na štirih glavnih točkah: znanja in spretnosti, varne in trajnostne digitalne infrastrukture, digitalna preobrazba podjetij in digitalizacija javnih storitev. Na področju znanj in spretnosti se načrtuje 20 milijonov strokovnjakov za informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) in

večja uravnoveženost spolov ter doseganje osnovnega digitalnega znanja za vsaj 80 % prebivalstva.

Uspešna digitalna preobrazba sistemov izobraževanja in usposabljanja ni samo naloga vladnih organov in institucij, pristojnih za izobraževanje. Zahteva celovit pristop na več različnih področjih politike. Cilj tega ukrepa je opredeliti korake, ki jih je treba sprejeti za zagotavljanje ključnih potrebnih dejavnikov, nujnih za uresničitev digitalnega izobraževanja za vse. Države članice so se na strukturiran dialog navezale v [Sklepih Sveta o digitalnem izobraževanju v evropskih družbah znanja](#), ki so bili sprejeti v času nemškega predsedstva, kjer so se zedinile o dejavnikih, ki so po mnenju držav ključni za uspešno digitalno izobraževanje. Evropska komisija je prilagodila strukturiran dialog, ki se sedaj nanaša na pet stebrov, in sicer (1) naložbe, ki so usmerjene na njihov vpliv, (2) prostor za digitalno izobraževanje v sistemih izobraževanja in usposabljanja, (3) upravljanje politik digitalnega izobraževanja, usposabljanja in spretnosti, (4) vlogo industrije, socialnih partnerjev in drugih deležnikov ter (5) vsebine okvirov za digitalne kompetence.

Prioritete predsedovanja Slovenije Svetu EU na področju izobraževanja

Med predsedovanjem Svetu EU želimo nasloviti na eni strani nenehne spremembe v družbi in na drugi strani potrebo po zagotavljanju visokokakovostnega in vključujočega izobraževanja za vse. Prednostne vsebine predsedovanja so tako strnjene v prizadevanja za evropsko vizijo znanja, izobraževanja in raziskav za zeleno in digitalno prihodnost. Štiri krovne prednostne naloge so: (1) digitalna preobrazba, vključno z umetno inteligenco, (2) zeleni prehod, (3) vključujoče upravljanje ter (4) nova ali nadgrajena znanja, kompetence in spretnosti.

Novembra 2021 je bilo na Svetu ministrov za izobraževanje, mladino, kulturo in šport sprejeto [Priporočilo o pristopih kombiniranega učenja za visokokakovostno in vključujoče primarno in sekundarno izobraževanje](#). Enak dostop do visokokakovostnega izobraževanja za vse je ključnega pomena za gospodarski in socialni napredek družbe. Izobraževalna politika bi morala vsem državljanom in državljanom omogočiti, da v celoti izkoristijo svoj potencial in razvijajo svoje kompetence v okviru vseživljenjskega učenja. To je ključno sporočilo mnogih pobud Evropske komisije ter dokumentov, ki so jih države članice že sprejele v okviru Sveta ministrov za izobraževanje, mladino, kulturo in šport. Doseganje tega cilja je postalo še toliko nujnejše zaradi izzivov na področju izobraževanja, ki jih je razkrila epidemija covid-19. Predlagano priporočilo je del takojšnjega odziva na spoznanja, pridobljena med epidemijo covid-19, ki je še izostrila in izpostavila številne že obstoječe izzive in neenakosti. V predlogu priporočila so navedeni kratkoročni ukrepi za odpravo najpomembnejših vrzeli, ki jih je bilo moč opaziti doslej, obenem pa so načrtani tudi nadaljnji koraki za kombiniranje učnih okolij in orodij v primarnem in sekundarnem izobraževanju, ki lahko prispevajo k oblikovanju odpornejših sistemov izobraževanja in usposabljanja. Namen dokumenta je tudi povečati vključenost in kakovost v izobraževanju in usposabljanju ter izboljšati razvoj kompetenc pri vseh učečih.

V okviru dogodkov predsedovanja Slovenije Svetu EU je bila novembra organizirana tudi dvodnevna mednarodna konferenca [Resetting education and training for the digital age](#). Osrednji temi konference sta bili digitalno izobraževanje in umetna inteligenca. V ospredju sta bili digitalna preobrazba učenja in poučevanja ter vpogled v izzive, ki jih ta prinaša. Cilji konference so bili usklajeni s cilji evropskega izobraževalnega prostora, saj je bila v središču potreba po povečanju digitalnih kompetenc in premostitvi digitalnega razkoraka pri orodjih in okvirih. Dogodek je spodbudil sodelovanje med vsemi zainteresiranimi skupinami, prepoznavanje, deljenje in razširitev dobrih praks ter

povezovanje nacionalnih in mednarodnih pobud digitalnega izobraževanja. Hkrati je tudi podprl medsektorsko sodelovanje in nove modele za izmenjavo digitalnih učnih vsebin.

Ključni izzivi – motivirani in opolnomočeni učitelji s pedagoškimi digitalnimi kompetencami

Leta 2017 je bil na evropski ravni razvit [Evropski okvir digitalnih kompetenc izobraževalcev \(DigCompEdu\)](#), ki je zasnovan v podporo državam članicam v njihovih prizadevanjih za spodbujanje digitalnih kompetenc državljanov in inovacij v izobraževanju. Njegov namen je podpreti prizadevanja pri vključevanju digitalnih kompetenc za izobraževalce s pomočjo enotnih opredelitev. Cilj okvirja DigCompEdu je prikaz in opis digitalnih kompetenc, specifičnih za izobraževalce. Okvir vključuje tudi model napredovanja, s pomočjo katerega lahko izobraževalci ocenijo, razvijejo in izboljšajo svoje digitalne kompetence.

Za samopreverjanje doseganja ravni kompetenc iz DigCompEdu je bilo v Evropi letos (2021) razvito orodje [SELFIE for TEACHERS](#), ki je brezplačno spletno orodje za osnovnošolske in srednješolske učitelje. Je preprosto za uporabo in namenjeno preverjanju digitalnih kompetenc učiteljev. To orodje bo učiteljem omogočilo, da razmislijo in pregledajo, kako uporabljajo tehnologijo v svoji poklicni praksi, ter možne izboljšave. Vloga učiteljev in učencev v učnem procesu se je namreč spremenila, učitelji niso več samo predavatelji, ampak so tudi mentorji, moderatorji in motivatorji. Učenci prav tako niso več le pasivni prejemniki znanja, ampak aktivno udeleženi v učnem procesu in ustvarjalci novih znanj.

Digitalne tehnologije spreminjajo razumevanje in izvedbo poučevanja, a vendar se pomen učitelja in njegov obseg dela ne zmanjšuje. Epidemija covid-19 je dodatno izpostavila ključno vlogo učiteljev v izobraževanju in družbi ter njihovo preobremenjenost. Treba je poskrbeti za njihovo dobro počutje in jim izkazati večjo podporo in večje priznavanje njihovega dela. Za svoje delo učitelji potrebujejo: optimalne tehnične in tehnološke pogoje, podporo, sodelovanje, medsebojno komunikacijo in možnost inovacij oziroma sprememb. Skrbeti je treba za izboljšanje digitalnih kompetenc učiteljev in učencev, prav tako tudi pedagoških kompetenc učiteljev, da bodo lahko digitalne kompetence učinkovito razvijali pri učencih. Poskrbeti je treba tudi za prilagajanje pedagoškega pristopa, didaktičnih metod in strategij učiteljev, da bodo lahko enako učinkovito oziroma še bolje izvajali poučevanje.

Krepitev mednarodnega sodelovanja na področju digitalnega izobraževanja

V okviru Akcijskega načrta digitalnega izobraževanja so predvideni naslednji ukrepi: (1) povezovanje obstoječih aktivnosti na mednarodni, evropski, nacionalni in lokalni ravni (Digital Education Hub, Evropsko šolsko omrežje) z različnih področij digitalnega izobraževanja (digitalno državljanstvo), (2) nadgradnja mednarodnih središč (npr. Center za umetno inteligenco – IRCAI, katedra za odprto izobraževanje in OER itd.) in spodbujanje delovanja obstoječih e-skupnosti ter (3) primeri dobre prakse.

Spodbujanje sodelovanja v razvojnih projektih na vseh ravneh:

- (1) na ravni ministrstev: aktivno sodelovanje v Evropskem šolskem omrežju; Erasmus+ (Akcija 3) – A-SELFIE (uporaba samoevalvacijskega orodja SELFIE in pilotna izvedba priznanja digitalna šola), ATS STEM (digitalno preverjanje prečnih kompetenc v STEM), AI4T (umetna inteligenca za učitelje in učitelji za umetno

- inteligenco) ali projekt Obzorje 2020 (X5gon – umetna inteligenca pri povezovanju repozitorijev odprtih učnih e-gradiv),
- (2) na ravni javnih zavodov in univerz: Obzorje 2020, Program Digitalna Evropa (2021–2027), Erasmus+ (strateška partnerstva),
 - (3) na ravni šol in učiteljev: Erasmus+, eTwinning ...

Poleg sodelovanja ključnih deležnikov je pomembno tudi sodelovanje z drugimi deležniki, kot so na primer nevladne organizacije in podjetja.

Izhodišča za razpravo:

- kateri so ključni izzivi in priložnosti na področju krepitve mednarodnega sodelovanja na področju digitalnega izobraževanja, še posebej v luči epidemije covid-19;
- instrumenti in mehanizmi spodbude s strani EU pri implementaciji Akcijskega načrta za digitalno izobraževanje v posameznih državah članicah;
- vloga nacionalnih parlamentov pri uspešni digitalni preobrazbi sistemov izobraževanja in usposabljanja.